

Sygn. akt III AUa 1566/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Maria Gleixner-Dyk (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Jankowska

SO del. Renata Szelhaus

Protokolant: sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2013 r. w Warszawie

sprawy W. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji W. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 marca 2012 r. sygn. akt XIV U 2556/11

I. *zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 20 września 2011r. znak: (...) w ten sposób, że podejmuje wypłatę emerytury W. S. (1) od dnia 1 października 2011 r.*

II. *wniosek W. S. (1) o wypłatę odsetek zawarty w piśmie procesowym z dnia 8 marca 2013 r. przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. do rozpoznania.*

III. *zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. na rzecz W. S. (1) kwotę 30 (trzydziestu) złotych tytułem zwrotu opłaty od apelacji.*

/-/ M. G. - D.

/-/ E. J.

/-/R. S.

Sygn. akt III AUa 1566/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wstrzymał W. S. (1), dniem 1 października 2011 r., wypłatę emerytury ze względu na kontynuowanie przez nią zatrudnienia.

W. S. (1) złożyła odwołanie od powyższej decyzji podnosząc, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z Konstytucją ponieważ osoby, które po przejściu na emeryturę kontynuują pracę na etacie mogły od 8 stycznia 2009 roku łączyć pobieranie emerytury z pracą zarobkową bez zwalniania się z pracy.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 2 marca 2012 roku oddalił odwołanie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. S. (1) (ur. (...)), w dniu 12 marca 2009 roku złożyła do organu rentowego wniosek o emeryturę.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. dwoma decyzjami z dnia 10 lipca 2009 roku przyznał ubezpieczonej emerytury, w kwotach zaliczkowych obliczone w dwóch systemach emerytalnych (nowym i starym), przy czym wysokość emerytury obliczona według art. 26 ustawy o emeryturach i rentach okazała się korzystniejsza i organ rentowy podjął wypłatę tej emerytury zaliczkowej. Decyzje ostateczne o przyznaniu od 1 września 2009 roku emerytury i jej wysokości zostały wydane w dniu 22 października 2009 roku przy czym podjęto wypłatę emerytury obliczonej na starych zasadach gdyż emerytura obliczona na podstawie kapitału początkowego została zawieszona na wniosek ubezpieczonej. Ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie i przedkładała wnioski o ponowne przeliczenie podstawy emerytury, a organ rentowy dokonywał przeliczenia emerytury i utrzymywał nadal zawieszenie wypłaty świadczenia (błąd Sądu wypłata świadczenia była realizowana).

Dalej Sąd Okręgowy ustalił, iż w decyzji z dnia 13 maja 2011 r. organ rentowy poinformował odwołującą pobierającą emeryturę, o obowiązujących zasadach i warunkach pobierania emerytury w przypadku kontynuowania stosunku pracy u pracodawcy, z którym stosunek ten był zawarty przed dniem nabycia prawa do emerytury i o konieczności rozwiązania stosunku pracy przed 1 października 2011 roku w celu zachowania prawa do wypłaty emerytury. Ubezpieczona nadal kontynuowała zatrudnienie u swojego ostatniego pracodawcy, u którego pracowała od 1 października 1966 roku.

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 września 2011 r. wstrzymano ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r.

W ocenie Sądu odwołanie nie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.09.153.1227), wskazuje Sąd, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Ten przepis, podaje Sąd Okręgowy, został dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2010 r. nr 257, poz. 1726) z dniem 1 stycznia 2011 r. Dokonując zmiany regulacji prawnej, ustawodawca postanowił w art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011r.

Wobec powyższego, obecny przepis art. 103a ma zastosowanie również do świadczeń przyznanych przed dniem wejścia w życie tej regulacji tj. przed 1 października 2011 r. Odwołująca prawo do emerytury nabyła i podjęła jej wypłatę od 1 września 2009 r. tj. przed dniem 1 października 2011 r., wobec czego ta regulacja ma w jej przypadku zastosowanie. Powyższe zasady dotyczą również emerytów, którzy ukończyli wiek wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Sąd I instancji zauważył, że obecnie obowiązująca treść art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS odpowiada obowiązującemu w okresie od 1 lipca 2000 r. do 8 stycznia 2009 r. artykułowi 103 ust 2a ww. ustawy, uchylonemu przez art. 37 pkt 5 lit. b) ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 r. nr 228, poz. 1507) z dniem 8 stycznia 2009 r. Uchylenie ww. przepisu tj. art. 103 ust 2a miało na celu wprowadzenie rozwiązania zachęcającego osoby spełniające warunki do uzyskania emerytury do opóźnienia decyzji o przejściu na emeryturę i kontynuowanie zatrudnienia w macierzystym zakładzie pracy.

Sąd wskazał, iż w procesie legislacyjnym związanym z uchwaleniem ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, ustawodawca miał między innymi na uwadze (uzasadnienie do rządowego projektu ustawy - druk sejmowy nr 3676 VI kadencji), że uchylenie wspomnianego przepisu było konsekwencją realizacji, przygotowanego przez resort pracy i polityki społecznej programu „Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób po 50-tym roku życia”. Program ten był pakietem działań rządowych zmierzających do poprawy stopnia zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia w Polsce. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej oznaczało usunięcie jednej z barier aktywności zawodowej osób po 50. roku życia. Jednak po wejściu w życie tej zmiany, do resortu pracy i polityki społecznej zaczęły wpływać uwagi, że - zwłaszcza wobec kryzysu gospodarczego i pojawiających się trudności na rynku pracy - rozwiązanie takie jest zbyt daleko idące. Zgłaszane były postulaty, aby zmodyfikować obowiązujące w tej kwestii rozwiązania. Stwierdzono, że istotnie, w warunkach kryzysu gospodarczego, gwałtownie spada liczba miejsc pracy, co wymaga podjęcia działań zmierzających do odzyskania miejsc pracy, które obecnie zajmowane są przez emerytów. Podano również, iż w dobie kryzysu gospodarczego i spadku dochodów ze składek, rozwiązanie zwiększające równolegle wydatki FUS na emerytury pogłębia deficyt tego funduszu i pośrednio wpływa na wzrost wydatków budżetowych, gdyż zwiększony deficyt w FUS wymaga zwiększonej dotacji uzupełniającej z budżetu państwa. Względy te przemawiają za modyfikacją obowiązujących w tej kwestii rozwiązań. Przyjęcie regulacji zawartej w obecnie obowiązującym już art. 103a ww. ustawy emerytalnej oznaczało, że to pracownik i pracodawca solidarnie podejmą decyzję, czy pracownik, który uzyskał prawo do emerytury, powinien kontynuować zatrudnienie. Biorąc powyższe argumenty pod uwagę ustawodawca zdecydował przywrócić ograniczenia kontynuowania zatrudnienia przy jednoczesnym pobieraniu emerytury.

W ocenie Sądu ustawodawca nie uzależnił - co do zasady - nabycia prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy. Jedynie w niektórych przypadkach rozwiązanie stosunku pracy stanowiło warunek nabycia prawa do emerytury, przy czym dotyczyło to prawa do emerytury nabywanego przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, tj. ukończeniem 60 roku życia przez kobietę i 65 roku życia przez mężczyznę. W pozostałych przypadkach ubezpieczony nabywał prawo do emerytury pomimo kontynuowania zatrudnienia. W wyniku nowej regulacji zainteresowane osoby, które nabywają prawo do emerytury, zobowiązane zostały do dokonania wyboru między rozwiązaniem stosunku pracy, w celu pobierania emerytury, albo kontynuowaniem zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy. Jej konsekwencją jest odsunięcie w czasie możliwości efektywnego korzystania z emerytury do chwili rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku pracy z podmiotem, będącym jego pracodawcą bezpośrednio przed dniem nabycia tego prawa (przy zachowaniu prawa do emerytury). Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę, że ustawodawca nie zakazuje ponownego zatrudnienia danej osoby przez tego samego pracodawcę. Osoby, które rozwiązały stosunek pracy, mogą ponownie nawiązać ten stosunek, również z dotychczasowym pracodawcą nie tracąc prawa do wypłaty, jednakże nawiązanie stosunku pracy uzależnione jest od swobodnej decyzji pracodawcy.

W świetle przepisów ustawy, kontynuowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy nie ma wpływu na nabycie prawa do emerytury w wyniku spełnienia określonych w ustawie przesłanek, ale prowadzi jedynie do zawieszenia wypłaty świadczenia do chwili rozwiązania stosunku pracy. Rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą umożliwia realizację świadczenia emerytalnego bez potrzeby ponownego występowania o ustalenie tego prawa.

Dalej Sąd I instancji wskazał, iż nie ulega wątpliwości, że celem wprowadzonego przepisu jest tworzenie nowych miejsc pracy.

Sąd nadmienił, że Trybunał Konstytucyjny kilkakrotnie wypowiadał się w kwestii dopuszczalności zawieszania lub ograniczania świadczeń emerytalnych (zob. orzeczenia z: 3 listopada 1992 r., sygn. K. 12/92, OTK w 1992 r., cz. II, poz. 24; 11 lutego 1992 r., sygn. K. 14/91, OTK w 1992 r. cz. I, poz. 7; wyroki z: 27 listopada 1997 r., sygn. U 11/97, OTK ZU nr 5-6/1997, poz. 67; 20 grudnia 1999 r., sygn. K. 4/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 165; 5 listopada 2002 r., sygn. P 7/01, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 80). W świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, ograniczenie prawa do uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych w sytuacji uzyskiwania innych dochodów, w tym wynagrodzenia z tytułu pracy, jest co do zasady dopuszczalne. Zawieszenie lub ograniczenie tych świadczeń nie powinno jednak przekraczać określonej miary i podlega ocenie z punktu widzenia zasady proporcjonalności i niearbitralności. W tak wyznaczonych granicach ustawodawca ma swobodę określenia konkretnych przesłanek zawieszania lub ograniczania świadczeń emerytalno-rentowych przez osoby uzyskujące dodatkowy dochód lub wynagrodzenie.

Zdaniem skarżącej, podaje Sąd, zaskarżony przepis narusza zasadę zaufania jednostki do państwa i do stanowionego przez nie prawa oraz zasadę ochrony praw nabytych ubezpieczonych.

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego dotyczącym zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, wywodzi Sąd, istota tej zasady sprowadza się do nakazu takiego stanowienia i stosowania prawa, by obywatel mógł układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki prawne, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji (zob. np. orzeczenie TK z 24 maja 1994 r., sygn. K. 1/94, OTK w 1994 r., cz. I, poz. 10, s. 78; wyrok z 2 czerwca 1999 r., sygn. K. 34/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 94, s. 482). Z ogólnej zasady ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa wynika szereg zasad szczegółowych, do których należy m.in. zasada nie działania prawa wstecz, obowiązek wprowadzania zmian do systemu prawnego z zachowaniem odpowiedniej *vacatio legis* oraz zasada ochrony praw nabytych. Ta ostatnia zasada ochrony praw nabytych zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom prywatnym występującym w obrocie prawnym. Zasada ochrony praw nabytych zapewnia ochronę praw podmiotowych - zarówno publicznych, jak i prywatnych, a także maksymalnie ukształtowanych ekspektatyw tych praw, a więc sytuacji prawnych, w których zostały spełnione wszystkie zasadnicze przesłanki ustawowe nabycia określonych praw podmiotowych określone przez prawo. Ochrona praw nabytych nie oznacza przy tym nienaruszalności tych praw i nie wyklucza stanowienia regulacji mniej korzystnych.

Dla oceny konstytucyjności zaskarżonej regulacji istotne znaczenie ma, podaje Sąd, również długość *vacatio legis*, umożliwiającej dostosowanie się do nowej sytuacji. Ustawa została ogłoszona w Dzienniku Ustaw z 30 grudnia 2010 r., a kwestionowany przepis wszedł w życie 1 października 2011 r.

Sąd Okręgowy odniósł się także do zarzutów ubezpieczonej dotyczących naruszenia prawa międzynarodowego a nadto zauważył, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie SK 45/04 stwierdził, że przepis art. 103 ust 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji, a treść art. 103 ust 2a odpowiada treści obecnie zamieszczonej w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd w pełni podzielił argumentację jakiej użył Trybunał Konstytucyjny w powołanym wyżej wyroku.

Z tych względów na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji.

Wyrok ten apelacją zaskarżyła W. S. (1) zarzucając niekonstytucyjność art. 103a ustawy z dn. 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z FUS będący podstawą wydania wyroku przez Sąd Okręgowy gdyż jest on jest niezgodny z art. 2 Konstytucji R.P oraz umowami międzynarodowymi i ustawami.

Wobec tak sformułowanych zarzutów i uzasadnienia apelacji uznać trzeba, że wniosła ona o zmianę zaskarżonego wyroku i decyzji wydanej przez organ rentowy i podjęcie wypłaty wstrzymanej wypłaty emerytury.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

W. S. (1) wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożyła w organie rentowy w dniu 12 marca 2009 r. mając ukończone dawno 60 lat życia i prawo do tego świadczenia organ rentowy ustalił jej, decyzjami z dnia 10 lipca 2010 r. (zaliczkowymi) od dnia 1 marca 2009r. i podjął wypłatę emerytury obliczonej według nowych zasad (z art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze. zm.) jako świadczenia korzystniejszego. Następnie od 1 września 2009 r. po przeliczeniu decyzją z dnia 22 października 2009 r., podjęto wypłatę emerytury obliczonej na starych zasadach.

W trakcie pobierania emerytury skarżąca kontynuowała zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W trakcie pobierania emerytury na wniosek ubezpieczonej organ rentowy doliczał co roku kolejne miesiące zatrudnienia dla ustalenia wysokości emerytury a także dokonano zmiany podstawy wymiaru emerytury. Decyzją z dnia 20 września 2011 roku organ rentowy od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury w oparciu o przepis art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze. zm.) bowiem nadal pracowała ona na Politechnice (...).

Przystępując do rozważań w niniejszej sprawie konieczne jest odwołanie się do zasad zawieszalności wypłaty emerytury w zależności od kontynuowania zatrudnienia bez rozwiązania umowy o pracę z tym samym pracodawcą u którego dana osoba pracowała w dacie nabycia prawa do emerytury, a które ulegały licznym zmianom i ustalanie w stanie faktycznym w każdej tego typu sprawie, jakie zasady obowiązywały w dacie przyznawania emerytury konkretnej osobie w rozpoznawanej przez Sąd sprawie.

W pierwotnym brzmieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawieszalność emerytur określał przepis art. 103 ust. 1 i 2 o treści: prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106 przy czym przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni). Tym samym jedyne ograniczenie w zawieszalności wypłaty emerytury odnosiło się do wysokości osiąganego dochodu.

Przepis ten uległ zmianie od dnia 1 lipca 2000 r. na mocy art. 2 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Dz. U. z 2000 r., nr 9, poz. 118. Nadano mu następującą treść:

Ust. 1. Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106.

Ust. 2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), z zastrzeżeniem ust. 2a.

Ust. 2a. Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Ustawa zmieniająca weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia z tym, że art. 2 a więc dotyczący zmiany zasad zawieszalności wszedł w życie z **dniem 1 lipca 2000 r.**

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie SK 45/04 (OTK-A 2006/2/15, Dz.U.2006/25/192) uznał, że „Art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, ze zm.) jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art.

67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji”.

Dlatego też **od dnia 1 lipca 2000 r.** prawo do wypłaty (realizacji) emerytury było ściśle związane z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego (których) emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury, przy czym nie budzi wątpliwości, że po rozwiązaniu stosunku pracy może dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia. Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 marca 2011 r. (II UK 299/10, LEX 817535) formułując tezę - „Art. 103 ust. 2a ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wiąże prawo do wypłaty (realizacji) emerytury z uprzednim rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę przed dniem nabycia prawa do emerytury, przy czym nie budzi wątpliwości, że po rozwiązaniu stosunku pracy może dojść do zawarcia nowej umowy i kontynuowania zatrudnienia”.

Kolejna zmiana dotycząca zasad zawieszalności wypłaty emerytur nastąpiła od dnia 8 stycznia 2009 r. i została wprowadzona art. 37 pkt 5 lit a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2012 r., nr 228, poz. 1507) i wobec tego art. 103, od dnia 8 stycznia 2009 r. brzmiał: Ust. 1. Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106. Ust. 2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni).

Ponadto uchylono ust. 2a tego artykułu dotyczący konieczności rozwiązania umów o pracę dla możliwości podjęcia wypłaty emerytury (art. 37 pkt 5 lit b) .

Tym samym od dnia 8 stycznia 2009 r. osoby, które złożyły wnioski o przyznanie prawa do emerytury i od tej daty stwierdzono do niej im prawo, dla uzyskania jej wypłaty nie musiały rozwiązywać umów o pracę z pracodawcami, u których pracowali w dacie przechodzenia na emeryturę natomiast ci co mieli zawieszony prawo do wypłaty emerytury, ze względu na kontynuowanie zatrudnienia w zakładach pracy, w których pracowali przed przejściem na emeryturę, mogli na swój wniosek podjąć ich wypłatę.

W tym stanie prawnym W. S. (2) nabyła prawo do emerytury i dlatego wypłata świadczenia była realizowana.

Następna zmiana zasad zawieszalności emerytur miała miejsce od dnia 1 stycznia 2011 r. bowiem na mocy art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010r., nr 257, poz. 1726) art. 103 uzyskał brzmienie (art. 6 pkt 1) – ust.1 „Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 103a-106”. Ust. 2 Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni). Ponadto został dodany, po art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 103a o treści: „Prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego”.

Zaś na zasadzie art. 28 tej ostatnio wymienionej ustawy postanowiono, że „Do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, czyli FUS oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając **od dnia 1 października 2011 r.**”.

Grupa senatorów wystąpiła do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności: art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zakresie, w jakim z powodu uzyskiwania przez emeryta przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą skutkuje zawieszeniem prawa do emerytury również wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, z art. 2, art. 21 i art. 64 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia z dnia 13 listopada 2012 r. Sygn. akt K 2/12 (Dz.U.2012/1285) orzekł co następuje:

„Art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Dokonując takiej konstatacji Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu swojego wyroku wskazał, iż oceniając wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, należy dojść do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Jako skutki swojego wyroku Trybunał podał, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r. Przy czym przypomniał on, że rozpatrywana sprawa nie dotyczyła istoty rozwiązania zawartego w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Trybunał nie badał konstytucyjności obowiązku uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą jako warunku realizacji nabytego prawa do emerytury, lecz zastosowanie nowej treści ryzyka emerytalnego na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. do osób, które w momencie jej wejścia w życie miały już ustalone i zrealizowane prawo do emerytury.

Skarżąca nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r. z zatem wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma do niej w pełni, w sposób pozytywny zastosowanie. Przy czym zauważyć trzeba, że z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne a zatem organy administracyjne i sądy obowiązane są je stosować.

Pozostaje jeszcze do rozważenia od jakiej daty skarżącej przysługuje prawo do odjęcia wypłaty emerytury.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, jak to zostało już wyżej podane, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia z dnia 7 grudnia 2000 r. (III ZP 27/00) OSNP 2001/10/331, OSNP-wkł. 2001/6/4, M.Prawn. 2001/8/430, LEX 46059) wyraził pogląd - „Akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału”. Podobnie Sąd Najwyższy orzekł w niepublikowanym wyroku z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00,) oraz w wyroku z dnia 21 marca 1996 r., III ARN 75/95, (OSNAPiUS 1996 nr 20, poz. 298) stwierdzając – „ Rozpoznając skargę na decyzję administracyjną wydaną na podstawie przepisu, który utracił moc obowiązującą zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego opublikowanym po wydaniu tej decyzji, Naczelny Sąd Administracyjny powinien uwzględnić zmieniony stan prawny”.

Na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. W orzecznictwie przyjmuje się, że „ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją jest w zasadzie skuteczny ex tunc, tj. od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że co innego wynika z jego sentencji albo - jak np. w wypadku niekonstytucyjności art. 418 k.c. - utrata mocy obowiązującej następuje ze skutkiem od dnia wejścia w życie Konstytucji” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 lutego 2012r, I ACa 759/11). Podobnie orzekł w postanowieniu z dnia 9 października 2007 r. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w sprawie I FSK 1261/07 (LEX nr 440637) formułując tezę - „Zasadą jest, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego orzekające o sprzeczności w całości lub w części danego przepisu ustawy z Konstytucją, choć mają charakter konstytutywny są skuteczne ex tunc od dnia wejścia w życie zakwestionowanego aktu normatywnego. Od tej zasady istnieją wyjątki między innymi określone w art. 190 ust. 3 Konstytucji”.

Podzielając powyższe poglądy, Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że niezgodność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r o zmianie ustawy o finansach publicznych (cytowanej wyżej) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie, w jakim znalazł zastosowanie do odwołującej, występuje od daty zastosowania względem niej wymienionych wyżej przepisów tj. od dnia 1 października 2011r. gdyż od tej daty zawieszono wypłatę jej emerytury. Kontrola sądowej podlegała bowiem decyzja z dnia 1 października 2011 roku wstrzymująca wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. i to ona wyznaczała przedmiot sprawy.

Z tych też przyczyn Sąd Apelacyjny w Warszawie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach postępowania obejmujących zwrot opłaty od apelacji Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. – stosownie do wniosku apelującej, wyniku postępowania odwoławczego i wysokości poniesionej opłaty.

Ponieważ w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd bada, czy zaskarżona decyzja jest prawidłowa a żądanie zapłaty odsetek jest nowym roszczeniem skarżącej, o którym organ rentowy dotychczas nie wypowiedział się, Sąd na zasadzie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał ten wniosek do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

E. M. G. - D.

R. S.